

Ik ben Bernadette Ratti, ik ben consultatiebureau-arts in ruste en geef sinds 2010 thuisonderwijs aan onze 5 kinderen.

Terecht stellen de opstellers van de wet dat de vrijstelling van de leerplicht op grond van richtingbezwaar het sluitstuk is van de vrijheid van onderwijs. Dat zij daarbij de noodzaak zien tot een borging van de kwaliteit van het thuisonderwijs is begrijpelijk. Het lijkt mij echter zeer problematisch dat de eisen die aan de ouders en het kind gesteld worden, de uitoefening van dit fundamentele recht op vrijheid van onderwijs vaak onmogelijk maken.

Ik zal de problematische voorwaarden uit deze wet verder toelichten:

Ouders zijn verplicht een inspecteur voor het onderwijs bij hen thuis toe te laten en deze de plaats waar het onderwijs plaatsvindt te laten zien. Als de ouders weigeren vervalt het recht op vrijstelling. Er wordt niet gerept van een afgesproken bezoek. Zoals de wet nu is kan het bezoek elk willekeurig moment plaatsvinden. Dit is een grove schending van de privacy van het gezin. Dat op ieder moment van hun leven een overheidsbeambte toegang mag eisen tot het huis. De ouders worden daardoor gedwongen te kiezen tussen hun recht op vrijheid van onderwijs, of hun recht op privacy. De overheid schendt hierdoor óf het ene óf het andere recht. Een oplossing zou kunnen liggen in het verplichten tot het maken van een afspraak, of, beter nog een gesprek op een andere locatie.

Dat de plaats waar het onderwijs plaatsvindt getoond moet worden, maakt overigens wel duidelijk dat de opstellers van de wet geen idee hebben wat thuisonderwijs is.

Thuisonderwijs vindt overal plaats, soms inderdaad aan een bureautje of de keukentafel, vaak in de tuin, op de bank of eigenlijk overal in huis en op wisselende plaatsen. Een groot deel van het onderwijs vindt buitenshuis plaats, in de auto, in de trein, op de fiets of tijdens een wandeling. En natuurlijk in de vele musea en andere educatieve plekken die thuisonderwijzers bezoeken. Om de lezer een idee te geven: ongeveer twee keer per maand bezoeken wij een museum of krijgen een rondleiding van bijvoorbeeld een natuurgids.

De ouders moeten een gesprek voeren met de leerplichtambtenaar, waar hun vierjarig kind bij is. Waar dit gesprek over moet gaan is niet duidelijk. Aangezien de onderwijsinspectie eerder al het onderwijsplan beoordeeld heeft, lijkt het gesprek met de leerplichtambtenaar over de inhoud van het richtingsbezwaar te moeten gaan. De overheid heeft echter het recht niet mijn religieuze overtuiging te kennen of te toetsen. Het is niet voor niets dat na WOII de overheid onze religie niet meer mag navragen en al helemaal niet mag registreren. Wat de reden is dat de een vierjarige aanwezig moet zijn bij het gesprek kan ik niet bevroeden. Een vierjarige kan alleen maar afleiden van het gesprek. Hij/zij zal de spanning voor dit gesprek bij zijn/haar ouders voelen en daardoor afwijkend gedrag vertonen. Hoe moet de leerplichtambtenaar, die normaliter met name tieners en hun ouders spreekt, nu het gedrag van een kleuter beoordelen? Wat is zijn/haar vergelijkingsmateriaal? En mag de overheid ouders wel verplichten hun kinderen aan zo'n gesprek bloot te stellen? Als het kind 12 jaar is moet het weer met zijn ouders op gesprek komen bij de leerplichtambtenaar. Deze moet dan ook met het kind een gesprek voeren. Ook hier wordt niet gespecificeerd wat de inhoud van het gesprek is. Het zal voor het kind, dat dan heel goed beseft wat er allemaal van dat gesprek afhangt (namelijk of het naar school moet of thuisonderwijs mag blijven

krijgen) wel heel stressvol zijn. Hoe valt dit te rijmen met het recht op veiligheid, wat ook een 12-jarig kind heeft?

Een reden om de kinderen aan de gesprekken te laten deelnemen, zou kunnen zijn dat volgens de rechten van het kind, kinderen (als zij dat willen) gehoord moeten worden aangaande iedere belangrijke beslissing over hun leven. Natuurlijk is het belangrijk dat dat recht wordt gewaarborgd. Wat ik mij echter afvraag is hoe dat recht wordt gewaarborgd als de overheid beslist dat alle kinderen naar school moeten. Dat is net zo'n fundamentele beslissing over hun leven als de keuze voor thuisonderwijs. Wanneer wordt dan naar de mening van kinderen daarover gevraagd? Of gelden de rechten van het kind voor deze kinderen niet?

Er wordt van de ouders geëist dat zij hun pedagogisch-didactische bekwaamheid kunnen aantonen. Dit maakt natuurlijk dat een groot deel van de ouders, die heel goed in staat zijn hun kinderen thuisonderwijs te geven, toch hun recht niet kunnen uitoefenen. Want om thuisonderwijs te kunnen geven is geen pedagogisch-didactische opleiding nodig. Wat nodig is is veel aandacht en liefde voor het kind. En een flinke dosis geduld en vertrouwen. Deze dingen zijn niet door de overheid te toetsen. Wat wel te toetsen valt is of het kind zich ontwikkelt. Als dat zo is dan zijn de voorwaarden voor die ontwikkeling blijkbaar aanwezig.

Een zeer discriminerende eis is dat de ouders het Nederlands voldoende moeten beheersen. Waarom is de eis niet dat het onderwijs van het Nederlands gegeven moet worden door iemand die het Nederlands voldoende beheerst? Dat kan dan ook iemand zijn die de ouders inhuren, als ze beiden anderstalig zijn.

De eis van toetsing vind ik wel begrijpelijk. Wat ik niet begrijp is wat men bij een zesjarige wil toetsen. Op die leeftijd beginnen kinderen net te leren lezen, schrijven en rekenen. Omdat ze pas net beginnen, valt er nog weinig te toetsen. Op 9-jarige leeftijd is dat natuurlijk iets anders. Wat ik mij afvraag is wat er met die toets resultaten gaat gebeuren? Is er een norm die gehaald moet worden? Want die is er op school niet. Of is het een cito-toets die het niveau van een kind bepaald? En wat moeten ouders dan met een niveau op 9-jarige leeftijd? Het kind moet gewoon verder leren, wat zijn of haar niveau ook is. Of is de toets niet voor de ouders om inzicht te krijgen, maar voor de overheid? En wat gaat er dan gebeuren met de resultaten? Hoe wordt de privacy van die weinige thuisonderwijskinderen gewaarborgd? Met zulke kleine aantallen kinderen zal makkelijk te achterhalen zijn welke resultaten van wie zijn. Een toets op 12-jarige leeftijd kent dezelfde bezwaren. Deze zou ouders wel kunnen helpen bij het inschatten van het niveau van hun kind. Mijn ervaring binnen de thuisonderwijs gemeenschap zegt me dat ouders dat na 8 jaar onderwijs geven eigenlijk altijd wel goed kunnen inschatten. Valt de ontwikkeling van een kind niet beter te beoordelen aan de hand van een portfolio? Aan de hand daarvan kan bijvoorbeeld een inspecteur van het onderwijs goed beoordelen of dat specifieke kind zich goed ontwikkelt.

Dan zijn er nog twee eisen die de kwaliteit van het thuisonderwijs niet bevorderen, maar enkel verminderen. De eerste is dat het onderwijs alleen aan de eigen kinderen gegeven mag worden. Kinderen missen dan de mogelijkheid om samen aan projecten te werken en zo te leren samenwerken. Ten tweede mag het onderwijs alleen maar door één persoon

gegeven worden. Dat is bijna onmogelijk. Bijna alle thuisonderwijsouders besteden wel iets uit. Vaak muziekles en sport. Onze kinderen krijgen ook techniekles en catechese van iemand anders. En geschiedenis leren ze op een informele manier van hun opa, tekenen van hun oma, biologie van de andere oma en kunstgeschiedenis van de andere opa. Natuurlijk zijn er nog heel veel andere mensen van wie onze kinderen van alles leren.

Omdat onze kinderen al wat ouder zijn en doordat ik de juiste opleiding en contacten heb, ga ik ervanuit dat ik wel aan al deze eisen zou kunnen voldoen. Eigenlijk wil ik juist daarom bezwaar maken tegen deze wet. Het kan toch niet zo zijn dat de vrijheid van onderwijs alleen bestaat voor wie de juiste contacten en privileges heeft en niet voor anderen?

Het zou goed zijn als de schrijvers van deze wet de expertise van de NvvTO zouden gebruiken. Dan kan er zeker een manier gevonden worden om de kwaliteit van het thuisonderwijs te waarborgen zonder de rechten van de ouders en kinderen te schenden.

Het zou de minister van onderwijs sieren als hij luisterde naar de luide roep in de samenleving om thuisonderwijs mogelijk te maken voor iedereen, niet alleen voor richtingbezwaarden. Ten eerste omdat dat afgesproken is in het regeerakkoord. Ten tweede omdat voor een deel van de kinderen schoolonderwijs onmogelijk is en zij nu eerst een ernstig schooltrauma moeten hebben voor ze met heel veel moeite vrijstelling kunnen krijgen. Ten derde omdat thuisonderwijs een volwaardige vorm van onderwijs is die het onderwijs in ons land alleen maar kan verrijken. Ten vierde omdat mensen dan ook de mogelijkheid krijgen om te kijken wat beter bij hun kind past. En de kinderen dan ook beter kunnen beoordelen wat zij fijner vinden. Dit werkt twee kanten op. Kinderen die naar school gaan kunnen bijvoorbeeld een jaar lang kijken of thuisonderwijs wat voor hen is, maar ook kinderen die thuisonderwijs krijgen kunnen kijken of school niet beter voor hen is. Zoals de situatie nu is, valt dat nauwelijks te proberen, omdat men dan de vrijstelling kwijt raakt.

Toen ik mijn zoons, van 12 en 13, vertelde over deze nieuwe wet en de internetconsultatie, wilde de oudste graag ook een reactie schrijven. Zijn reactie voeg ik hieronder bij.

Mijn naam is Martino ik ben 13 jaar oud en zit in de 2de klas van de middelbare school. Ik heb tot mijn 11de thuisonderwijs gekregen en zit nu op de internationale school. Ik vind veel van de regels en de voorwaarden te streng en niet zo goed.

Dat kinderen die al naar school zijn geweest geen thuisonderwijs mogen krijgen is iets wat volgens mij niet zo goed is. Er zijn namelijk heel wat kinderen die problemen hebben op school en daarom niet naar school gaan. Dat deze groep kinderen geen thuisonderwijs kan krijgen is niet goed want er bestaat geen goede oplossing voor het probleem dat iemand niet naar school kan. Ik zou voorstellen dat wie al naar school is geweest een goede reden moet hebben om thuisonderwijs te krijgen, zoals dat het kind veel gepest wordt op school of dat iemand problemen heeft bijvoorbeeld aan zijn hersenen en dat er geen geschikte school is waar hij/zij naartoe kan. Een andere groep zijn kinderen die geen Nederlands of Engels spreken. Dat deze kinderen geen thuisonderwijs kunnen krijgen en naar een school moeten

waar ze les krijgen in een taal die ze niet begrijpen is niet. Ik heb zelf gezien wat voor gevolgen dit kan hebben bij mij op school.

Dat ouders goed genoeg lesgeven is heel moeilijk te beoordelen omdat je niet weet wat het kind kan en wat het wil. Ik heb bijvoorbeeld in groep 6/7 wiskunde gedaan van de eerste klas van de middelbare school. Een ander voorbeeld: mijn vader komt uit Italië en gaf mij anders les dan mijn moeder. Dat komt waarschijnlijk omdat het niet dezelfde mensen zijn en omdat andere landen andere leermethodes gebruiken. Daarom is het moeilijk te beslissen of iemand goed genoeg lesgeeft want elk kind is weer goed in iets anders en vindt misschien een andere manier van leren fijner.

Vragen wat een kind gaat leren vind ik een gekke vraag. Als een kind iets wil leren dan moet hij de kans krijgen dat te leren, want het belangrijkste is dat een kind leert. Hoe dat gebeurt en op welke manier is volgens mij niet zo belangrijk. Het feit dat we soms vakken veranderden en dat er soms vakken bijkwamen heeft mij geholpen. Sommige jaren leerde ik bijvoorbeeld heel weinig van een vak en veel van een ander vak.

Dat je nu niet meer voor langere tijd op reis mag is jammer. Ik heb bijvoorbeeld veel geleerd heb toen we naar Malta gingen en naar andere plekken.

Dat jullie willen weten wat kinderen leren is duidelijk maar dat jullie niet kijken of het kind het überhaupt iets geleerd heeft snap ik niet.

Dat er toetsen afgenomen zullen worden snap ik maar ik vind dat toetsen verplichten voor 6 en 9 jarige is toch wel gek vind ik, ik zou die van 12 jaar verplichten en de anderen niet.

Dat kinderen geen les meer mogen krijgen van anderen betekent dat er veel mogelijkheden worden uitgesloten dit is iets waar ik aan heb meegedaan: Science club, is een groep van kinderen/tieners die thuisonderwijs krijgen en af en toe hadden we een les bij een vriendin van mijn moeder en die legde dingen uit en liet ons dingen uitproberen.

Ik heb ook een soort van les gekregen van mijn opa die elke keer dat hij op bezoek komt naar een museum wil en bij elk beroemd schilderij er iets over kan vertellen.

Het feit dat je niet meer les mag krijgen van anderen betekent dat het heel moeilijk wordt om te leren samenwerken, omdat je niet aan groepjes les kan geven.

Wat hierboven staat zijn dingen die ik zou veranderen en de redenen waarom ik vind dat vrijstelling krijgen hierdoor alleen maar moeilijker wordt. Terwijl het voor sommige mensen een goede oplossing zou zijn. Dat het langzaam maar zeker verdwijnt vind ik niet goed. Daarom zou ik zeggen: als iemand een goede reden heeft om zijn/haar kind thuis te houden geef dan toestemming voor thuisonderwijs.